

How to Prevent and Combat Sex Trade in Finland

In the Light of Practical Experiences from Other European Countries

Seminar at the Parliament Annex Auditorium (Pikkuparlamentti), Arkadiankatu 3, Helsinki.

Thursday, March 15, 2012 at 9.30 – 15.00

Kajsa Wahlberg

Rikostarkastaja, Kansallinen ihmisoikeusraportoija

Poliisihallitus, Ruotsi

Ruotsin lähestymistapa prostituution ja ihmiskaupan ehkäisemiseen ja torjumiseen: lait, menettelytavat ja käytännöt

Esityksessäni puhun ihmiskaupasta, jonka kohdemaana tai tapahtumapaikkana on Ruotsi. Kerron pyrkimyksistä tämän järjestäytyneen rikollisuuden muodon ehkäisemiseksi ja torjumiseksi ja siitä, miten Ruotsin poliisi käyttää lainsäädäntöä ihmiskaupan vastaisissa operaatioissa, sekä katuprostituution kohdistuvissa toimissa että internetin tarkkailussa.

Poliisityössä uhrin tunnistaminen alkaa ensivaikutelmasta, ihmistuntemuksesta ja tunteesta, että jokin on vialla. Tunnistamisen perustana on ihmiskauppaa koskeva koulutus ja tieto: Mistä maista ja kansallisuuksista uhrit ja ihmiskauppiat tulevat? Mitkä ovat tyypillisiä reittejä ja tekoja? Poliisin tulee järjestää säännöllisesti koulutusta. Älä oleta, että henkilö ei ole ihmiskaupan uhri – ota selvää! Mediaa tulee hyödyntää yleisölle tiedottamisessa. Tätä kautta poliisi saa enemmän tietoa.

Seksipalvelujen oston ja sen yrityksen kriminalisointi Ruotsissa vuonna 1999 oli käänntekevä lainsäädäntöuudistus. Se on saanut kansainvälistä huomiota käyttökelpoisena ja tehokkaana keinona ehkäistä prostituutiota ja ihmiskauppaa. Tärkeimpiä johtopäätöksiä ostokieltolain vaikutuksista ovat:

- Katuprostituutiossa hyväksikäytettyjen määrä on vähentynyt puoleen vuodesta 1999. Huoli, että prostituutio siirtyisi ”maan alle”, tai että prostituutiossa toimivien naisten olot huononisivat, ei ole käynyt toteen. Yksityisissä tiloissa tapahtuvan prostituution lisääntymisestä ei ole näyttöä.
- Naapurimaissa Tanskassa ja Norjassa on kolme kertaa niin monta henkeä (lue naista) katuprostituutiossa kuin Ruotsissa.
- Prostituution välitys internetissä on lisääntynyt Ruotsissa siinä määrin kuin muissakin maissa. Tähän ei ole syynä laki, vaan verkkoteknologian yleinen kehitys.
- Viimeisen 10 vuoden aikana prostituutio on lisääntynyt naapurimaissa merkittävästi, mutta Ruotsissa ei ole näyttöä vastaavasta kasvusta. On järkeenkäypää uskoa, että syynä on seksipalvelujen oston kriminalisointi.
- Ostokielto on estänyt järjestäytyneen rikollisuuden verkostojen muodostumista Ruotsissa.
- Kielto toimii pelotteena seksipalvelujen ostajille. Prostituutiossa toimineiden ihmisten, poliisien ja sosiaalityöntekijöiden havainto on, että ostajat ovat varuillaan ja kysyntä on vähentynyt merkittävästi kiellon tultua voimaan.
- Vain 7,8 % ruotsalaismiehistä on maksanut prostituutiosta, verrattuna 13,6 %:iin ennen lain voimaantuloa (tutkimus 2008).
- Hyvä lainvalvonta riippuu käytössä olevista resursseista ja oikeusjärjestelmän prioriteeteista.
- Seksipalvelujen ostokieltolain valvonta toimii yleensä erittäin hyvin, eikä poliisi tai syyttäjälaitos näe sen valvonnassa hallinnollisia tai muita ongelmia.

- Lailla on suuren yleisön tuki ja se on johtanut merkittäviin positiivisiin asennemuutoksiin. Rikollisuutta vähentävän suoran vaikutuksen lisäksi lailla on myös normatiiviset, arvoja muokkaavat seuraukset.

Kansallisen ihmiskaupparaportoinnin tehtäviin Ruotsissa kuuluu mm. käsitellä tietoa Ruotsissa tapahtuvan ja Ruotsiin suuntautuvan ihmiskaupan tilasta, arvioida lainvalvonta- ja muiden toimien tehokkuutta ja varmistaa, että Ruotsin poliisivoimat saavat jatkuvasti koulutusta tämäntyyppisten rikosten selvittämisessä.

Lopuksi kommentoin usein kysytyjä kysymyksiä tai väitteitä seksin oston kieltävästä laista:

- ”Laki ajaa prostituution maan alle”
- ”Laki lisää väkivaltaa”
- ”Ruotsalaismiehet ostavat seksiä ulkomailla lain vuoksi”
- ”Laki lisää raiskauksia Ruotsissa”
- ”Ostajat eivät voi todistaa oikeudessa lain vuoksi”
- ”Ostajat eivät uskalla puhua poliisille lain vuoksi”
- ”Ruotsalaiset ovat moralistisia”
- ”Seksipalvelun ostoa on vaikea todistaa”